

סיכום הכנס שנערך במלון קרלטון בת"א ב-6.6.2012

אחריות תאגידית ומאבק בשוחד

דרישות OECD, מגמות בזירה הגלובלית והשלכות על עסקים

1

קרוב ל-200 משתתפים הגיעו לכנס שערכו התאחדות התעשיינים ומשרדי המשפטים והתמ"ת במלון קרלטון בת"א תחת הכותרת: "אחריות תאגידית ומאבק בשוחד - דרישות OECD, מגמות בזירה גלובלית והשלכות על עסקים". הכנס נערך ב-6.6, והשתתפו בו עשרות דוברים מהמגזר ציבורי, התעשייה והמגזר הפרטי, וכן ארגוני החברה האזרחית.

יותר משנה וחצי לאחר כניסת ישראל לארגון ניתן לומר שהכלכלה הישראלית עוברת מהפכה שקטה ומתמדת. אחת ההשלכות העיקריות של כניסת ישראל לארגון היא בתחומי האחריות התאגידית והאתיקה העסקית. בשנת 2009 ישראל הצטרפה לאמנת ה-OECD למאבק בשוחד עובדי ציבור זרים בעסקות בינלאומיות, ובשנת 2011 הייתה שותפה לעדכון מסמך הקווים המנחים לחברות רב-לאומיות של הארגון. בכך למעשה סימנה ישראל את היותה חלק מקבוצת מדינות מצומצמת ואיכותית הדוגלת בסטנדרטים גבוהים במיוחד הנוגעים לאופי הסביבה העסקית ואופן הפעולה של חברות ישראליות מעבר לים.

בתקופה האחרונה הפעילות בתחום הזה מקבלת נראות הולכת וגוברת, וזאת מתוך ההכרה וההבנה בקרב חברות ואנשי עסקים שהכניסה ל-OECD אמנם מציבה דרישות, אולם היא גם פותחת דלתות ומעניקה חותמת כשרות לכלכלה הישראלית ולביצוע עסקאות עם חברות ישראליות. הדבר בא לידי ביטוי במפגשי הפורום העסקי לאחריות תאגידית ואתיקה עסקית של התאחדות התעשיינים בראשות עו"ד מייק אבנר מקבוצת שטראוס, מעורבות גוברת של הסקטור הפרטי בפעילות הוועדות המקצועיות ב-OECD ועניין גובר מצד משפטים ומומחים לאחריות תאגידית בהתייחסות הארגון לתחום.

מנהל סחר-חוץ במשרד התמ"ת מרכז את יישום מסמך הקווים המנחים של ה-OECD לחברות רב-לאומיות שעודכן מחדש אך לפני שנה, ומהווה את נקודת הקשר הלאומית שמטרתה לשמש מנגנון מפקח ומגשר בין תאגידים בינ"ל למדינות שבהן הם פועלים. המחלקה להסכמים וחוזים בינ"ל במשרד המשפטים ריכזה את תהליך החתימה של ישראל על האמנה למניעת שוחד פקידי ציבור זרים שהושלם ב-2009, ואחריות כיום על יישומה. התאחדות התעשיינים משמשת כגורם המתווך בין משרדי הממשלה לסקטור הפרטי בישראל, ועל הממשק הרציף בין הגורמים. הכנס האחרון מהווה אבן-דרך לעבודה המאומצת של משרדי הממשלה וההתאחדות במשך תקופה של שלוש שנים. בשל כך רשימת הדוברים כללה גם דמויות ידועות ממסדרונות ה-OECD, לרבות מזכ"ל הארגון אנחל גורייא (Gurría).

המזכ"ל גורייא [נשא דברים](#) בתחילת הכנס והביע את הערכתו הרבה לצעדים שנקטה ישראל בשנים האחרונות ביצירת מסגרת משפטית מקיפה ורחבה למאבק בתופעת השוחד לעובדי ציבור זרים. עוד הוסיף אמירה חד-משמעית לפיה ישראל מהווה בכך דוגמא מובילה לכלל הקהילה הבינלאומית במאבקה בתופעה חמורה זו, המערערת את יסודות התחרות ומשליכה באופן מהותי על המצב הכלכלי העולמי.

על מסמך הקווים המנחים לחברות רב-לאומיות אמר גורייא כי "סוף-סוף ישנו מנגנון שמפקח וישנה כתובת שניתן לפנות אליה (נקודות הקשר הלאומיות). זה עדיין לא מחייב (את החברות) מבחינת החוק - אבל זהו הקוד הכי מוצלח, הכי מפותח והכי מקובל כיום בעולם בכל הנוגע לאחריות תאגידית".

מנכ"ל משרד המשפטים ד"ר גיא רוטקופף ציין כי עבודת המשרד בעניין המאבק בשחיתות הבינלאומית מהווה כלי מרכזי לביצור שלטון החוק בישראל, וזאת לצד החברות הפעילה של ישראל בארגון ה-OECD יחד עם שורה של מדינות מובילות בקהילה הבינלאומית. רוטקופף הוסיף כי הסקטור העסקי בישראל מהווה שותף מרכזי ועיקרי בתהליך חשוב זה.

מייק אבנר מקבוצת שטראוס, שעומד גם בראש הפורום העסקי לאחריות תאגידית ומאבק בשוחד שהקימה התאחדות התעשיינים, אמר בפתיחת הכנס ש"אין ספק שכניסת ישראל ל-OECD והעבודה המשותפת עם הארגון כבר נושאים פירות. כשאנו מקבלים על עצמנו סטנדרטים ופרקטיקות המקובלים במדינות החברות ב-OECD אנו למעשה מעניקים תעודת כשרות לסביבה העסקית בישראל למשך שנים ארוכות. בד בבד אנו למדים ששיתוף פעולה הדוק בין מספר שחקנים בסביבה העסקית הגלובלית-ממשלות, סקטורים, ארגונים בין-ממשלתיים וארגוני החברה האזרחית- תורם באופן בלתי-נמנע לכולנו, הן כנציגי חברות וארגונים, והן כאינדיבידואלים".

לנה זייגר, מנהלת מחלקת ה-OECD במשרד התמ"ת אמרה: "הקווים המנחים של ה-OECD לאחריות תאגידית הם דוגמה לסטנדרטים הגבוהים אותם מציב הארגון במטרה ליצור סביבה כלכלית גלובלית אשר תאפשר גם "תנאי משחק" שוויוניים לתחרות הוגנת. הכנס הזה נועד לקדם את הדיאלוג הציבורי ולאפשר דיון מעמיק בנושאים שחלקם חדשים יחסית בנוף הישראלי. כיום ברור לכל כי לא ניתן להסתכל על עסקים אך ורק דרך דרך הפריזמה של נתוני צמיחה, אבטלה או תוצר; עסקים הם חלק בלתי נפרד מהחברה שלנו, והם משפיעים על תחומים רבים בחיינו".

עו"ד שי ניצן, לשעבר משנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים, תיאר את הצעדים שנקט משרד המשפטים בשלוש השנים האחרונות כדי לקדם את המאבק בשוחד פקידים זרים, כולל החמרת הענישה על שוחד, החלת עבירת השוחד על מתן שוחד לעובדי ציבור זרים, ופרסום הנחיות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה בנושאים אלה. בתשובה לשאלה מן הקהל הצהיר ניצן כי למרות החשיבות הרבה שניתנת להתמודדות עם תופעת השוחד לעובדי ציבור זרים אין בכונת

הפרקליטות לייצר "כתבי אישום לדוגמא" בהיעדר ראיות. לדבריו, הפרקליטות והמשטרה פועלות בצורה אקטיבית לבריור החשדות המתעוררים, כולל באמצעות פניה למדינות זרות בבקשות לסיוע וקבלת מידע. ניצן הוסיף כי הפרקליטות תמשיך לפעול לחיזוק המערכים הקיימים להתמודדות עם התופעה, וזאת בשיתוף פעולה מלא עם הקהילה הבינלאומית וארגון ה-OECD.

3

הואל ניוונקאמפ (Nieuwenkamp) מקבוצת העבודה להשקעות בינ"ל של ה-OECD ומשרד הכלכלה ההולנדי סיפר לאורחים על מורכבות תהליך העדכון של מסמך הקווים המנחים תוך שאיפה לביסוס קונצנזוס בין המדינות השונות, ארגוני התעשייה ואיגודי העובדים. עמיתו ווינד קוואדפלייג (Quaedvlieg) מקונפדרציית המעסיקים והתעשייה של הולנד, שמונה לא מכבר ליו"ר ועדת ההשקעות והחברות הרב-לאומיות של BIAC¹ וייצג את ארגוני העסקים והתעשייה בתהליך העדכון, הסביר את המשמעות של השתתפות הסקטור הפרטי בתהליך- החל משלב הניסוח ועד שלב ההטמעה והיישום. האחרון הוא גם אחד משני כתבי מדריך לעסקים לחברות על הקווים המנחים, אותו תרגמה והוציאה לאחרונה התאחדות התעשיינים כחברת צבעונית מהודרת.

קתרין ניקרסון (Nickerson) ממחלקת הסחר של ארה"ב העבירה הרצאה מרתקת על הניסיון האמריקני עם החוק נגד שחיתות ושוק בינ"ל הקיים מאז 1977 (FCPA) על גלגוליו השונים, והאופן שבו הוא השפיע על חקיקה במדינות אחרות ואמנות בינ"ל דוגמת האמנה נגד שוחד פקידי ציבור זרים של ה-OECD. לפי הנתונים שהציגה ניקרסון, מעל 350 עסקאות בינ"ל בשווי כולל של 240 מיליארד דולר כללו שוחד באופן כזה או אחר בין השנים 2005-2010, כשמאז אימוץ גרסת האמנה ב-2007 מספר האישומים נגד חברות הפועלות ממדינות OECD ירד בכמחצית.

היום ננעל בפאנלים מקבילים שהתמקדו כל אחד בנושאי הדגל של היום, ואפשרו לשתף יותר את קהל הנוכחים. היועץ המשפטי של ההתאחדות עו"ד עופר יוננוף הנחה פאנל על אתגרי התעשייה והמגזר העסקי בעידן של הסכמים ואמנות בינ"ל, וניר קורן מ-BDO הנחה פאנל על האופן שבו יכולה מדינות ממוקדת של אחריות חברתית לתרום לעסקים וחברות. מרבית הנוכחים והדוברים הסכימו שהאתגר הגדול בתחומי האחריות התאגידי והמאבק בשוחד אינו מסתכם בהסברה ובדיונים, אלא ביישום היומיומי של החברות ונציגיהן בכל מדינה ומדינה.

לצפייה במצגות שהוצגו במהלך היום

¹ BIAC הינה הוועדה העסקית המייעצת ל-OECD, המוכרת ע"י הארגון כגוף המייצג את ארגוני העסקים במדינות החברות ומדינות נוספות בדרג משקיפות.